

Steriliseringar 2020

Antal steriliseringar minskar fortfarande

CENTRALA RÖN

- År 2020 steriliserats cirka 1 150 kvinnor och 2 670 män.
- I relation till befolkning år 2020 gjordes 2,5 steriliseringar per 1000 personer i åldern 25–54 på män och 1,1 på kvinnor.
- Antalet steriliseringar hos kvinnor minskar fortfarande och kvinnornas andel av alla steriliseringar var 30,1 % år 2020.
- Kvinnor steriliserats i genomsnitt yngre än män.

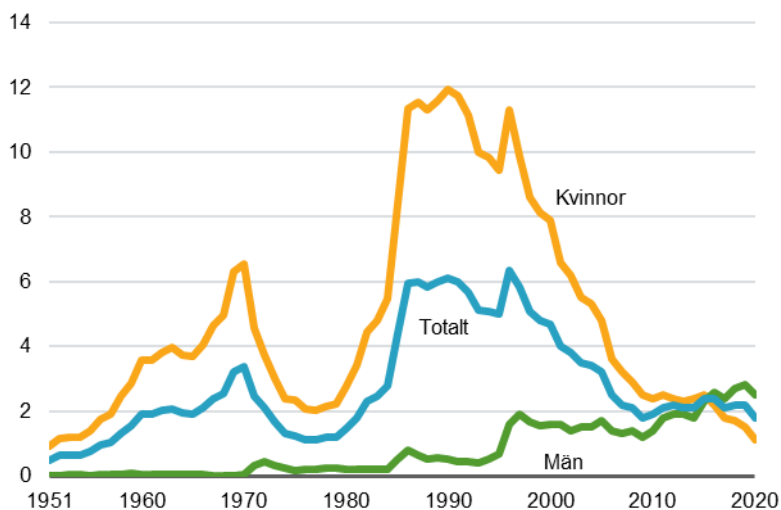
År 2020 var antalet steriliseringar ungefär 3 800 vilket är 15 % färre än år 2019. Steriliseringar minskade mer för kvinnor (-22 %) än för män (-12%). Det antas att coronaepidemin kan ha påverkat siffrorna i takt med att väntetiden för icke-brådskande vård har blivit längre

Minskning av sterilisering hos kvinnor kan förklaras av utvidgat utbud av preventivmetoder, barnfödandet i senare ålder och borttagandet av hysteroskopisk sterilisering (Essure) från marknaden sommaren 2017.

69,9 procent av steriliseringarna gjordes för män. År 2016 steriliserats män mer än kvinnor för den första gången och andelen ökade fortfarande år 2020. Antalet steriliseringar bland kvinnor har minskat avsevärt jämfört med början av 2000-talet: år 2000 var andelen av steriliseringar bland kvinnor över 80 procent av alla steriliseringar.

Kvinnor som steriliserats är i genomsnitt yngre än män: år 2020 var genomsnittsåldern bland kvinnor som steriliserade sig 36,5 år och bland män 40,5 år. Fast för kvinnor gjordes det mest steriliseringar i åldersgruppen 35–39 år (37,1 % av steriliseringar), har andelen kvinnor i åldersgrupp 30–34 (30,1 % år 2020) år ökat under de senaste åren och genomsnittsåldern bland kvinnor minskat en aning. År 2020 gjordes flest steriliseringar hos män i åldersgruppen 40–44 år (31,2 % av steriliseringarna), medan tidigare har den största gruppen varit 35–39 år. Medelåldern för män som steriliserats har ökat något de senaste åren.

Figur 1. Steriliseringar per 1 000 personer i åldersgrupp 25–54 år 1951–2020

Anna Heino

förnamn.efternamn@thl.fi

Mika Gissler

förnamn.efternamn@thl.fi

Steriliseringslag

I Finland regleras steriliseringarna av [steriliseringslagen \(283/1970\)](#) och den förordning (427/1985) som getts med stöd av lagen. Lagstiftningen fastställer indikationerna för att utföra sterilisering.

Sterilisering kan på vederbörandes begäran ske när vederbörande har fött tre barn eller har sammanlagt tre minderåriga barn, om vederbörande har fyllt trettio år eller om havandeskap skulle medföra fara för kvinnans liv eller hälsa. Sterilisering kan också utföras när vederbörandes möjligheter att på annat sätt förhindra havandeskap är osedvanligt svaga, när det finns skäl att förmoda att avkomlingarna skulle komma att vara behäftade med en svår sjukdom eller ett svårt kroppsslyte, när sjukdom eller annan därmed jämförbar orsak allvarligt begränsar vederbörandes förmåga att sköta barn eller när vederbörande varaktigt upplever sig tillhöra det motsatta könet och lever i en könsroll som motsvarar detta.

Begrepp och definitioner

Sterilisering: Sterilisering avser ett ingrepp i mannens eller kvinnans könsorgan som leder till permanent oförmåga till fortplantning. Sådana ingrepp i könsorganen som är nödvändiga i behandlingen av könsorganen eller sjukdomar som hänförs till dem betraktas inte som steriliseringar.

Närmare uppgifter om begrepp som hänförs till fortplantningshälsan finns i [Suomalainen tautien kirjaamisen ohjekirja](#) (på finska).

www.thl.fi/statistik/steriliseringar

Kvalitetsbeskrivning (FOS)

Steriliseringar

Statistikuppgifternas relevans

Statistiken över steriliseringar innehåller uppgifter om det årliga antalet steriliseringar. Uppgifterna om steriliseringar pre-senteras efter kön och åldersgrupp per 1 000 kvinnor eller män i åldrarna 25–54 år. Statistikrapporten innehåller också uppgifter om antalet steriliseringar efter indikation.

Rapporten är avsedd för hälso- och sjukvårdspersonal, förvaltningsmyndigheter, planerare och forskare som arbetar med reproduktiv hälsa och som behöver aktuella uppgifter om steriliseringar.

Begrepp och definitioner som används i rapporten finns förklarade i rapportens textdel.

Behandlingen av uppgifter baserar sig på lagen om Institutet för hälsa och välfärd (668/2008), lagen om statistikväsendet vid forsknings- och utvecklingscentralen för social- och hälsovården (Stakes) (409/2001), lagen (556/1989) och förordningen (774/1989) om riksomfattande personregister för hälsovården och steriliseringslagen (283/1970) och den förordning som utfärdats med stöd av den (steriliseringsförordningen 427/1985).

Metodbeskrivning

Uppgifterna om steriliseringar har samlats in från alla finländska verksamhetsenheter inom hälso- och sjukvården där steriliseringar utförs. Statistikpopulationen utgörs av alla personer som genomgått sterilisering. Enligt lagstiftningen ska den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där steriliseringen har utförts inom en månad efter ingreppet skicka en anmälan till Institutet för hälsa och välfärd (THL) på en blankett som fastställts av social- och hälsovårdsministeriet. En läkare som arbetar som självständig yrkesutövare ansvarar för att de steriliseringar som han eller hon har utfört anmäls till THL. Statistiken bygger på de anmälningar som inkommit till THL senast 1.9.2021.

År 2020 fick THL information om aborter huvudsakligen elektroniskt. Den elektroniska dattainsamlingen börjades år 2015. Enheter som utför ingreppet fyller i den elektroniska blanketten och lagrar den i ett datasäkert format för THLs bruk eller informationen flyttas automatisk till THL som databasurval. Varje år kommer några registeranmälningar på papper.

Materialet kontrolleras regelbundet och oklara fall kontrolleras med det sjukhus där ingreppet utförts.

Uppgifternas exakthet och tillförlitlighet

Uppgifterna är riktiga förutsatt att de lämnats in korrekt av uppgiftslämnarna. I oklara fall jämförs uppgifterna i steriliseringsregistret med uppgifterna i andra register (födelseregistret och vårdanmälningsregistret). Vid behov begärs en bekräftelse från den verksamhetsenhet inom hälso- och sjukvården där ingreppet utförts.

År 2006 utreddes hur heltäckande uppgifterna i steriliseringsregistret är. Detta gjordes bland annat med hjälp av vårdanmälningsregistret¹. Utredningen visade att hela landets steriliseringar till 95,5 procent har anmälts till steriliseringsregistret. Enligt de anmälningar som inkommit till registret har det totala antalet steriliseringar minskat sedan mitten av 1990-talet. Denna utveckling beror delvis på att årsklasserna blivit mindre och att preventivmedlen utvecklats, men i utredningen konstaterades också att anmälningen av steriliseringar försämrats. Valideringsstudie med data från 2011 bevisade att steriliseringsreistrets täckning är fortfarande bra men hade sjunkit till ca 90 procent². Under de senaste

¹ Hanna Eronen, Mika Gissler & Annukka Ritvanen (2006): [Steriloimisten rekisteröiminen Suomessa Steriloimisrekisterin ja hoitoilmoitusrekisterin sterilioimistietojen vertailu ja aineiston laadun analysointi vuodelta 2000–2003](#) [Registreringen av steriliseringar i Finland. Jämförelse av uppgifterna om sterilisering i steriliseringsregistret och i vårdanmälningsregistret och en analys av materialet åren 2000–2003]. Työpapereita 12/2006. Helsinki; Stakes.

² Heino A, Niinimäki M, Mentula M, Gissler M. [How reliable are health registers? Registration of induced abortions and sterilizations in Finland](#). Inform Health Soc Care. 2017 Apr 7:1-10.

åren har en allt större del av steriliseringen av män genomförts inom den privata hälso- och sjukvården, och därför kan man inte vara säker på att registret innehåller heltäckande uppgifter.

Uppgifternas aktualitet och punktlighet

Statistiken över steriliseringar publiceras årligen och innehåller de slutliga uppgifterna för föregående år.

På grund av de dataförsörjningssvårigheter som orsakades av Helsingfors och Nylands sjukvårdsdistrikts övergång till sitt nya informationssystem Apotti år 2019, kunde statistiken för 2019 inte publiceras år 2020. Statistiken för 2020 publiceras cirka ett halvår senare än vanligt. Statistiken för 2021 kommer att publiceras i maj-juni 2022.

Uppgifternas tillgänglighet och transparens/tydlighet

Rapporterna publiceras på [THLs webbplats](#). Statistikrapportens tabellbilagor publiceras i form av databastabeller som ger läsaren möjlighet att själv välja ut information.

[Findata](#) kan ge forskare tillstånd att använda abortregistrets uppgifter för vetenskaplig forskning.

Statistikens jämförbarhet

Uppgifter om steriliseringar ingår sedan 1987 i THL:s elektroniska databas. Uppgifterna från tidigare år kommer från Medicinalstyrelsens publikationer som utgör en del av den officiella statistiken (Lääkintöhallitus [Medicinalstyrelsen] 1935–1954; Yleinen terveyden- ja sairaanhoitotilasto [Allmän hälso- och sjukvårdsstatistik] 1955–1970; Terveydenhuolto [Hälso- och sjukvård] 1971–1987).

Materialet från tidigare år har justerats bland annat genom utgällning av dubbelregistreringar och komplettering med saknade uppgifter. Därför avviker en del av uppgifterna från den statistik som publicerats tidigare.

När det gäller fördelningen efter åldersgrupp bör man beakta att uppgiften om patientens ålder sedan 1994 gäller patientens ålder på ingreppsdagen. Före det gällde åldern vid årets slut. I statistiken har åldersuppgifterna för åren 1987–1993 beräknats retroaktivt enligt detta.

De begrepp och definitioner som använts beträffande steriliseringar har varit desamma hela tiden.

På datainsamlingsblanketten är det möjligt att fylla i flera alternativ vid vissa variabler (bl.a. preventivmetod, åtgärd och indikation), vilket måste beaktas också när man läser statistiken.

Tydlighet och enhetlighet/överensstämmelse

Statistikrapporten innehåller riksomfattande uppgifter om utförda steriliseringar.

Uppgifterna för tidigare år uppdateras efter behov retroaktivt, men de ändringar som görs i tidigare uppgifter har konstaterats vara ganska små. I samband med denna rapport kompletterades siffrorna för exempelvis 2018 och det totala antalet steriliseringar ökade med 10 steriliseringar.